रथमार्गैर्व्विचित्रैश्च विचित्ररथसङ्कुलं । रथर्षभानां मुख्यानां सन्निपातममानुषं ।
अपश्यन्रथिनो युद्धं विचित्रञ्चित्रयोधिनां । यतमानाः पराक्रान्ताः परस्परजिगीषवः । ८५५
जीमूता इव घर्म्मान्ते शरवर्षैरवाकिरन् । ते रथान् सूर्य्यसङ्काशानास्थिताः पुरुषर्षभाः ।
अशोभन्त महामेघाः शारदाः समुपस्थिताः । योधास्ते तु महाराज क्रोधामर्षसमन्विताः ।
स्पर्द्धिनः परमेष्वासाः कृतयत्ना धनुर्द्धराः । अभ्यगच्छंस्तयाऽन्योन्यं मत्ता गजवृषा इव ।
न नूनं देहभेदोऽस्ति काले तस्मिन् समागमे । यत्र सर्व्वेण युगपद्व्यशीर्य्यन्त महारथाः ।
बाहुभिश्चरणैश्छिन्नैः शिरोभिश्चारुकुण्डलैः । कार्म्मुकैर्विशिखैः प्रासैः खड्गैः परशुपट्टिशैः । ८५०
नालीकैः क्षुरनाराचैर्नखरैः शक्तितोमरैः । अन्यैश्च विविधाकारैर्धौतैः प्रहरणोत्तमैः ।
चित्रैश्च विविधाकारैः शरीरावरणैरपि । विचित्रैश्च रथैर्भग्नैर्हतैश्च गजवाजिभिः ।
शूरैश्च नगराकारैर्हतयोधैर्ध्वजैरथैः । अमनुष्यैर्हयैस्त्रस्तैः क्षय्यमाणैस्ततस्ततः ।
वातायमानैरसकृद्भूतवीरैरलङ्कृतैः । व्यजनैः कङ्कटैश्चैव ध्वजैश्च विनिपातितैः ।
छत्रैराभरणैर्व्वस्त्रैर्माल्यैश्च ससुगन्धिभिः । हारैः किरीटैर्मुकुटैरुष्णीषैः किङ्किणीगणैः । ८५५
उरस्यैर्मणिभिर्निष्कैश्चूडामणिभिरेव च । आसीदायोधनं तत्र नभस्तारागणैरिव ।
ततो दुर्य्योधनस्यासीन्नकुलेन समागमः । अमर्षितेन क्रुद्धस्य क्रुद्धेनामर्षितस्य च ।
अपसव्यञ्चकाराथ माद्रीपुत्रस्तवात्मजं । किरञ्छरशतैर्हृष्टस्तत्र नादो महानभूत् ।
अपसव्यं कृतः सङ्ख्ये भ्रातृव्येनात्यमर्षिणा । सोऽमर्षितस्तमप्याजौ प्रतिचक्रेऽपसव्यतः ।
पुत्रस्तव महाराज राजा दुर्य्योधनोऽद्भुतं । ततः प्रतिचिकीर्षन्तमपसव्यन्तु ते सुतं । ८६०
न्यवारयत तेजस्वी नकुलश्चित्रमार्गवित् । स सर्व्वतो निवार्य्यैनं शरजालेन पीडयन् ।
विमुखं नकुलञ्चक्रे तत्सैन्याः समपूजयन् । तिष्ठ तिष्ठेति नकुलो बभाषे तनयं तव ।
संस्मृत्य बहुदुःखानि तव दुर्म्मन्त्रितेन च ।
इति श्रीमहाभारते द्रोणपर्व्वणि द्रोणवधपर्व्वणि नकुलयुद्धे अष्टाशीत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १८८ ॥
॥ सञ्जय उवाच ॥ ततो दुःशासनः क्रुद्धः सहदेवमुपाद्रवत् । रथवेगेन तीव्रेण कम्पयन्निव मेदिनीं ।
तस्यापतत एवाशु भल्लेनाभिचकर्षणः । माद्रीसुतः शिरो यन्तुः सशिरस्त्राणमाच्छिनत् । ८७५
नैनं दुःशासनः सूतं नापि कश्चन सैनिकः । क्षत्तोत्तमाङ्गमाशुत्वात् सहदेवेन बुद्धवान् ।
रथस्यासंग्रहीतत्वात् प्रधान्यश्वा यथासुखं । ततो दुःशासनः सूतं बुद्धवान् गतचेतसं ।
स हयान् संनिगृह्याजौ स्वयं हयविशारदः । युयुधे रथिनां श्रेष्ठो लघु चित्रञ्च सुष्ठु च ।
तदस्यापूजयन् कर्म्म स्वे परे चैव संयुगे । हतसूतरथेनाजौ व्यचरद्यदभीतवत् ।
सहदेवस्तु तानश्वांस्तीक्ष्णैर्व्वाणैरवाकिरत् । पीड्यमानाः शरैश्चाशु प्राद्रवंस्ते ततस्ततः । ८८०
स रश्मिषु विषक्तत्वादुत्ससर्ज्ज शरासनं । धनुषा कर्म्म कुर्व्वंस्तु रश्मीन् स पुनरुत्सृजन् ।
छिद्रेषु तेषु तं बाणैर्माद्रीपुत्रोऽप्यवाकिरत् । परीप्सन्त्वत्सुतं कर्णस्तदनन्तरमापतत् ।